

ព្រឹត្តិបត្រពាណិជ្ជកម្ម iTrade Bulletin

INSIDE

Infographic

"Key Information on E-commerce Registration"

Local & Global News

Opinion Paper

"Is it possible for Cambodia to avoid stagflation in the face of global food insecurity?"

Borapich SEREI & Shandre Mugan THANGAVELU

វ៉ុល០២ | លេខ០១ | ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២២
VOLUME 02 | ISSUE 01 | JULY 2022

ការចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្មអេឡិចត្រូនិក

ចំណុចសំខាន់ៗដែលគួរដឹង

SECOND EDITION

ហេតុអ្វីត្រូវចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្មអេឡិចត្រូនិក ?

ការប្រកួតប្រជែងប្រកបដោយយុត្តិធម៌

ផ្តល់ជាទិន្នន័យសម្រាប់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការធ្វើគោលនយោបាយជំរុញនិងគាំពារ

ផ្តល់ទំនុកចិត្តនិងកិច្ចការពាររវាងអ្នកលក់និងអ្នកប្រើប្រាស់

តើការចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្មអេឡិចត្រូនិកមានប៉ុន្មានប្រភេទ ?

១. លិខិតអនុញ្ញាតប្រកបអាជីវកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក

- សុពលភាព ២ឆ្នាំ
- រូបវន្តបុគ្គល និងសហគ្រាសឯកបុគ្គល

២. អាជ្ញាបណ្ណសម្រាប់ប្រតិបត្តិការផ្តល់សេវាពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក

- សុពលភាព ៣ឆ្នាំ
- ក្រុមហ៊ុនក្នុងស្រុក និងសាខាក្រុមហ៊ុនបរទេស

តើការប្រកបអាជីវកម្មអ្វីត្រូវបានលើកលែង ?

យោងតាមមាត្រា៥នៃអនុក្រឹត្យលេខ១៣៤អនក្រ.បក និងប្រការ៤នៃប្រកាសលេខ២៩០ពណ.ចបព.ប្រក

ការផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្មទំនិញ ឬសេវារបស់ខ្លួនរួមបញ្ចូលទាំងការផ្សព្វផ្សាយទំនិញឬសេវាដែលមានផលបរ ក្រោមអ្នកជាប់ពន្ធកូដដែលមិនមែនជាសំណើបង្កើតកិច្ចសន្យា

ការលក់ទំនិញ ឬសេវារបស់រូបវន្តបុគ្គល ឬសហគ្រាសឯកបុគ្គលដែលមានការកក់ប្រាក់ ឬទូទាត់កម្រៃដោយអតិថិជនឬអ្នកប្រើប្រាស់

ការបង្រៀនទុកសេវាដែលមិនមានការកក់ប្រាក់ ឬទូទាត់កម្រៃដោយអតិថិជនឬអ្នកប្រើប្រាស់

ការលក់ទំនិញ ឬសេវាដែលជាស្នាដៃសិល្បៈផ្ទាល់ខ្លួនសុទ្ធសាធ

ការលក់ទំនិញ ឬសេវាដែលមានលក្ខណៈគ្រួសារ ឬតាមរយៈការប្រមូលផល

ការបង្ហាត់បង្រៀនដោយឯកជនផ្ទាល់ខ្លួន ឬការបង្ហាត់បង្រៀន អំពីសាសនាបស្ចិម

តើការចុះបញ្ជីអាជីវកម្មអេឡិចត្រូនិកនៅកន្លែងណា ?

សូមស្វែង QR Code ដើម្បីទាញយកឯកសារស្នើសុំ

- នាយកដ្ឋានចុះបញ្ជីពាណិជ្ជកម្មនៃក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
- មន្ទីរពាណិជ្ជកម្មរាជធានី/ខេត្ត ឬ
- គេហទំព័រ <https://ecommerclicensing.moc.gov.kh/>

កំណត់សម្គាល់

រាល់ពាណិជ្ជកម្មទាំងអស់ត្រូវមានការវាយតម្លៃដោយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារសម្រាប់ការបង់ពន្ធ ហើយកាលបរិច្ឆេទចូលជាធរមានសម្រាប់អនុវត្តប្រកាសលេខ ៥៤២ សហ.ប្រក គឺចាប់ពីថ្ងៃទី០១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២២ តទៅ លើការអនុវត្ត អាករលើតម្លៃបន្ថែម (VAT) ចំពោះប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក។
(សម្រាប់ព័ត៌មានលម្អិត សូមចូលទៅកាន់គេហទំព័រ <https://www.tax.gov.kh/en>)

តើបុគ្គល និងក្រុមហ៊ុនណាដែលត្រូវចុះបញ្ជីអាជីវកម្មអេឡិចត្រូនិក ?

រូបវន្តបុគ្គល

នីតិបុគ្គល (ក្រុមហ៊ុន)

ដែលនឹងប្រកបអាជីវកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលប្រើប្រាស់បណ្តាញសង្គមឬប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកជាមធ្យោបាយក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ឬទិញ-លក់ទំនិញនិង/ឬសេវា

តើនឹងមានទណ្ឌកម្មអ្វីខ្លះ បើមិនបានចុះបញ្ជីសម្រាប់អាជីវកម្មអេឡិចត្រូនិក ?

យោងតាមមាត្រា៥៦ នៃច្បាប់ស្តីពីពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក

បទល្មើសលើកទី១៖

- បិទអាជីវកម្មមិនឱ្យដំណើរការ និង
- ពិន័យមិនឱ្យលើសពី១០លានរៀល

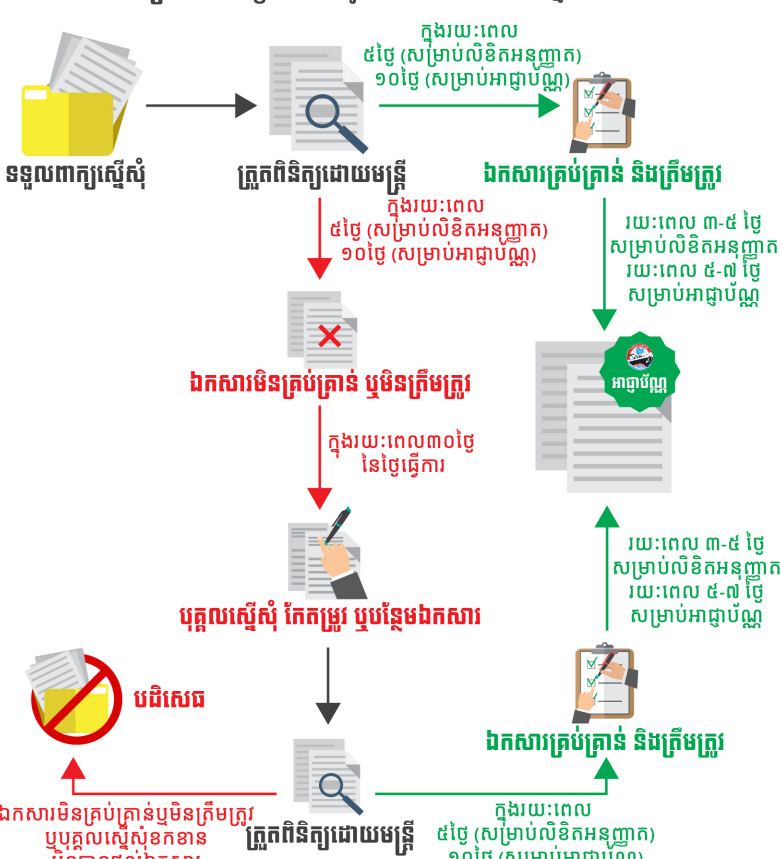
បទល្មើសលើកទី២៖

- ជាប់ពន្ធនាគារពី ១ឆ្នាំ ដល់៣ឆ្នាំ និង
- ពិន័យពី ២លានរៀល ដល់៦លានរៀល

តើតម្លៃនៃការចុះបញ្ជីប៉ុន្មាន និងត្រូវការរយៈពេលប៉ុន្មាន ?

- លិខិតអនុញ្ញាតសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល៖ ២០០ ០០០ រៀល
- លិខិតអនុញ្ញាតសម្រាប់សហគ្រាសឯកបុគ្គល៖ ៤០០ ០០០រៀល
- អាជ្ញាបណ្ណសម្រាប់នីតិបុគ្គល៖ ១ ០០០ ០០០ រៀល
- មិនគិតតម្រៃសេវា សម្រាប់ការជូនដំណឹងនៃអាជីវកម្មលើកលែង

SECOND EDITION

KEY INFORMATION ON E-COMMERCE REGISTRATION

Please scan to download
iTrade Bulletin

Why E-commerce Registration?

Fairer
competition

A statistical base for
government's supportive
and protective policies

Consumer-supplier
confidence and
protection

How Many Types of E-commerce Registration?

1. Permit allowing electronic business

- A validity of 2 years
- Natural person and sole proprietorship

2. License allowing an operation of e-commerce service provision

- A validity of 3 years
- Local companies or branches of foreign companies

What Businesses Exempted from E-commerce Registration Requirement?

By virtue of Article 5 of Sub-decree No. 134 ANK.BK dated 27 August 2020 and Article 4 of Prakas No. 290 PNCHBP.PRK dated 09 October 2020

Any advertisement of one's own goods and services, including advertisement on the sale of goods or services creating no invitation or proposal to contract

Any sale of goods or services of natural person or sole proprietorship who falls below the small taxpayer regime (with annual turnover of less than 250 million riels)

Any reservation of services without deposit or payment by consumers or customers

Any sale of goods or services that are personal artwork

Any sale goods or services as a family business or on a seasonal basis

any private tutoring or any training on the state religion

Where to Register Your E-Commerce Business?

Please scan to
download
relevant documents

- Department of Business Registration of MoC
- Provincial/Municipal Departments of Commerce
- Website: <https://ecommercelicensing.moc.gov.kh/>

NOTE:

All business activities shall undergo a taxpayer-regime assessment by the General Department of Taxation.
(For more information, please refer to <https://www.tax.gov.kh/en>)

Which Individuals and Entities Subject to E-commerce Registration?

Natural Person

COMPANY

Legal Person (Companies)

conducting electronic businesses in Cambodia
leveraging social networks or other electronic means for
the supply/purchase of goods and services

What Penalties Incurred for Unregistered E-commerce Businesses?

By virtue of Article 56 of the Law on Electronic Commerce

1st Offense:

- to cease business activities or transactions, and
- to impose a monetary fine of not exceeding 10 million riels

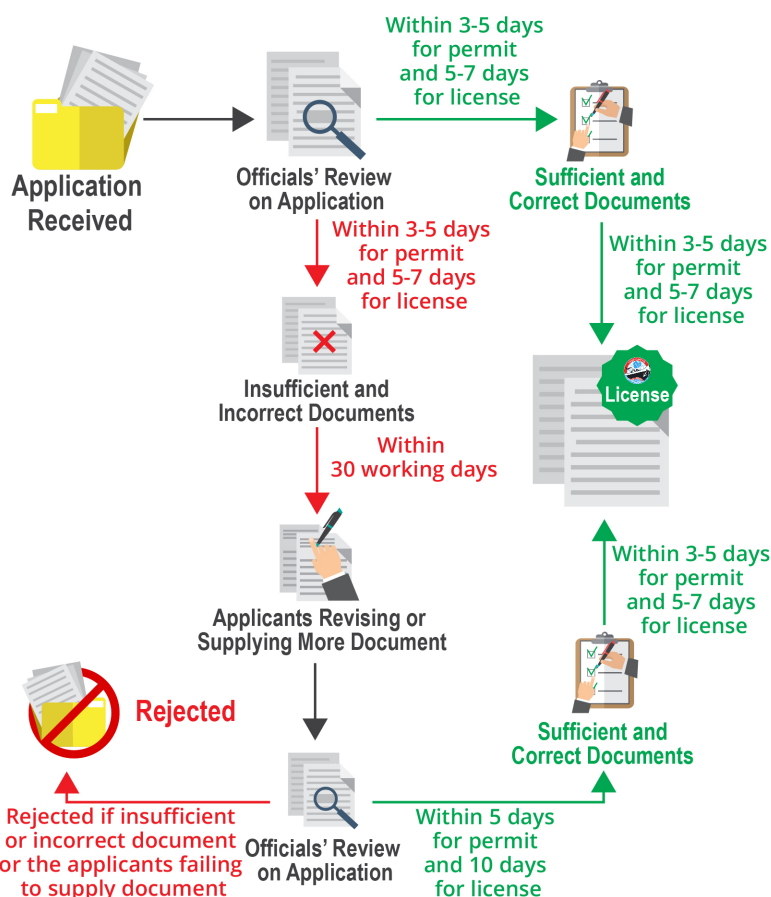
2nd Offense:

- to impose an imprisonment from 1 year to 3 years, and
- to impose a fine from 2 million riels to 6 million riels

How Much Fee and Time Required?

- 200,000 Riels for a permit granting to a natural person
- 400,000 Riels for a permit granting to a sole proprietorship
- 1,000,000 Riels for a license granting to a legal person (company)
- NO FEE for a notification on e-commerce business under exemption

ពន្ធលើប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក ចូលជាធរមានចាប់ពីខែមេសា

ប្រភព ៖ Khmer Times

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បានចាប់ផ្តើមអនុវត្តការប្រមូលពន្ធលើតម្លៃបន្ថែម សម្រាប់ប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិកនៅកម្ពុជា ចាប់ពីដើមខែមេសា ឆ្នាំ២០២២។ ការអនុវត្តនេះ គឺឆ្លើយតបទៅនឹងយុទ្ធសាស្ត្រប្រមូលចំណូល ឆ្នាំ២០១៩-២០២៣។ លោក ឈិន កេន ប្រធានសមាគមបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលកម្ពុជា បានមានប្រសាសន៍ថា “ខណៈពេលដែលសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស កំពុងងាកទៅរកឌីជីថល ខ្ញុំគិតថាវាជាការវិវត្តដ៏ល្អ សម្រាប់ការអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល”។ លោក អេង រតនា ប្រធាននាយកដ្ឋានអ្នកជាប់ពន្ធនៃអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បានឱ្យដឹងថា អគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ បាននិងកំពុងរៀបចំប្រព័ន្ធបង់ពន្ធអេឡិចត្រូនិក ដើម្បីធានាភាពងាយស្រួលដល់អ្នកបង់ពន្ធ ក្នុងការទទួលបានតម្លាភាព និងប្រសិទ្ធភាព អនុលោមតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងពន្ធដារ ដើម្បីប្រមូលសារពើពន្ធដូចបានកំណត់ដោយច្បាប់។ **ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម**

សភាពាណិជ្ជកម្មជំរុញឱ្យធុរជនប៉ាគីស្ថានទាញយក ប្រយោជន៍ពីទីផ្សារកម្ពុជា

ប្រភព ៖ Khmer Times

ឯកអគ្គរដ្ឋទូតប៉ាគីស្ថានប្រចាំកម្ពុជា លោក ហ្សាហ៊ីរ ឌីន បាបារ ថាហ៊ីម បានមានប្រសាសន៍ថា ប៉ាគីស្ថានមានឱកាសច្រើនក្នុងការជំរុញពាណិជ្ជកម្មជាមួយកម្ពុជា ហើយសហគមន៍ធុរកិច្ចគួរតែពង្រឹងកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់ខ្លួន ដើម្បីទាញយកប្រយោជន៍ពីឱកាសនេះ ខណៈដែលស្ថានទូតនឹងពង្រីកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការឱ្យបានច្រើនតាមតែអាចធ្វើទៅបាន។ លោក ថាហ៊ីម ក៏បានជម្រាបជូនពាណិជ្ជករថា កម្ពុជា បាន

នាំចូលទំនិញកាតច្រើនពីប្រទេស ដើម្បីបំពេញតម្រូវការរបស់ខ្លួន ដូច្នេះហើយ ប៉ាគីស្ថានអាចនាំចេញផលិតផលមួយចំនួនទៅកាន់កម្ពុជា រួមមាន វាយនភណ្ឌ សម្លៀកបំពាក់ ផលិតផលឱសថ និងសារធាតុគីមី។ ថ្ងៃក្នុងជំនួបធុរកិច្ចរបស់សភាពាណិជ្ជកម្មនិងឧស្សាហកម្ម ទីក្រុងអ៊ីស្លាម៉ាបាដ (ICCI) លោក មូហាម៉ាដ ហ្សាគីល មូនៀរ ប្រធាន ICCI បានសង្កត់ធ្ងន់ថា កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជិតស្និទ្ធរវាងស្ថានទូត និងវិស័យឯកជនមានសារៈសំខាន់ ក្នុងការជំរុញការនាំចេញរបស់ប៉ាគីស្ថាន។ លោកបានចង្អុលបង្ហាញថា ទីផ្សារកម្ពុជាមិនទាន់ត្រូវបានប្រើប្រាស់ឱ្យអស់ពីសក្តានុពលនៅឡើយទេ ដូច្នេះ ស្ថានទូតគួរមានព័ត៌មានបន្ថែមអំពីតម្រូវការផលិតផលប៉ាគីស្ថាន និងចែករំលែកជាមួយសភាពាណិជ្ជកម្ម ដែលអាចផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់សហគមន៍ធុរកិច្ច។ **ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម**

ទុរេនព្រះវិហារនាំចេញទៅចិនជាលើកដំបូង

ប្រភព ៖ Phnom Penh Post

ក្រុមហ៊ុន ជីខេវ៉ាយ ហ្វាម ដែលដាំដុះនិងនាំចេញទុរេនម៉ាន់ចងក្នុងខេត្តព្រះវិហារ បានសហការជាមួយដៃគូក្នុងស្រុក ដែលមានដៃគូពាណិជ្ជកម្មជាមួយក្រុមហ៊ុនចិន នាំចេញទុរេនជាលើកដំបូងចំនួន ១២០តោន ទៅកាន់ទីផ្សារប្រទេសចិនតាមច្រកប្រទេសថៃ និងមានផែនការពង្រីកការនាំចេញចំនួន ៥០០តោន ក្នុងឆ្នាំ២០២៣។ លោក យី ស៊ីណាត នាយកប្រតិបត្តិក្រុមហ៊ុនបានឱ្យដឹងថា ក្រុមហ៊ុនបានដាំដុះទុរេនរយៈពេល ៨ឆ្នាំមកហើយ ជាមួយផ្ទៃដីដាំដុះ ២០០ហិកតា និងមានទុរេនជាង ១៦.០០០ដើម ក្នុងនោះ ៤.០០០ដើមត្រូវបានប្រមូលផលរួចរាល់ក្នុងឆ្នាំនេះ និងរំពឹងថានឹងទទួលបានផលបន្ថែមទៀតនៅឆ្នាំក្រោយ។ នៅពេលខាងមុខ លោក ស៊ីណាត បានបង្ហាញក្តីសង្ឃឹមក្នុងការនាំចេញដោយផ្ទាល់ទៅកាន់ទីផ្សារប្រទេសចិន ដោយមិនឆ្លងកាត់ដៃគូសហការក្នុងស្រុក និងប្រទេសជិតខាង។ **ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម**

កម្ពុជានាំចេញអង្ករទៅចិនមានកំណើន១៧%ក្នុងឆមាសទី១នៃឆ្នាំ២០២២

ប្រភព៖ Xinhua

កម្ពុជាបាននាំចេញអង្ករប្រមាណ ១៦៨.២៨០ តោន ទៅកាន់ប្រទេសចិនក្នុងឆមាសទី១នៃឆ្នាំ២០២២ កើនប្រមាណ ១៧,៤% ធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំមុន ដែលធ្វើឱ្យចិននៅតែជាទីផ្សារនាំចេញអង្ករធំបំផុតមួយរបស់កម្ពុជាក្នុងអំឡុងពេលពីខែមករាដល់មិថុនានៃឆ្នាំ២០២២។ យោងតាមរបាយការណ៍ កម្ពុជាបាននាំចេញអង្ករសរុបប្រមាណ ៣២៧.២០០ តោន នៅឆមាសទី១នៃឆ្នាំ២០២២ ទៅកាន់ប្រទេស និងតំបន់ ៥១ ទូទាំងសកលលោក ដែលបរិមាណនេះមានកំណើន ១៦,៦% ធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំមុន។ ក្នុងបរិមាណនោះ អង្ករប្រមាណ ៩៨.៦២៤ តោនត្រូវបាននាំចេញទៅកាន់ទីផ្សារអឺរ៉ុប ដែលកើនប្រមាណ ៤៧%។ **ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម**

E-Commerce Tax Comes into Force from April

Source: Khmer Times

The Cambodian government started implementing the collection of value-added tax (VAT) for e-commerce transactions in Cambodia from the beginning of April 2022. The implementation is in response to the revenue collection strategy 2019-2023. Cambodia Digital Tech Association president Chhin Ken said, "While the country's economy is turning digital, I think it is a good move for implementing the government's policy." "The General Department of Taxation has been preparing to develop the E-Filing tax system to make it easier for taxpayers to implement transparency and efficiency in accordance with tax laws and regulations to collect tax revenue as planned by the law," said Eng Ratana, Director of Large Taxpayer Department. [Click here to read more](#)

Pakistani Businessmen Asked to Tap Cambodian Market

Source: Khmer Times

Pakistan's Ambassador to Cambodia Zaheeruddin Babar Thaheem has said that there are vast opportunities of promoting trade with Cambodia and the business community should intensify its efforts to take advantage of the avenues, while the embassy would extend all possible cooperation. Thaheem informed the businessmen that Cambodia imported most of its goods from abroad to meet its needs, therefore, Pakistan could export many products to Cambodia including textiles, garments, pharmaceuticals and chemicals. Speaking on the Islamabad Chamber of Commerce and Industry (ICCI) occasion, ICCI President Muhammad Shakeel Munir stressed that close cooperation between the embassies and the private sector was important to promote Pakistan's exports. He pointed out that the Cambodian market was untapped, so the embassy should get information about the demand for Pakistani products and share it with the chambers of commerce, which would enable advantages for the business community. [Click here to read more](#)

Preah Vihear Durians Make Sweet Historic China Debut

Source: Phnom Penh Post

TKY Farm, a Monthong durian growing and exporting company in Preah Vihear province, shipped over 120 tonnes of durian to the Chinese market via Thailand, in a first for Cambodia. It was done through a local partner who is in a partnership with a Chinese company. There are plans to expand exports to 500 tonnes by 2023. TKY Farm CEO Yi Sinath said the company has been growing durians for eight years, with more than 16,000 trees planted on a 200ha plot. About 4,000 durian trees were harvested this year, with more expected next year. Going forward, Sinath expressed hope to export directly to China instead of going through a local company with partnerships with China and neighbouring countries. [Click here to read more](#)

Cambodia's Rice Exports to China up over 17 Percent in First Six Months of 2022

Source: Xinhua

Cambodia exported 168,280 tons of milled rice to China in the first six months of 2022, up about 17.4 percent over the same period last year, China remained the largest buyer of Cambodian rice during the January-June period this year. According to the report, Cambodia exported a total of 327,200 tons of milled rice to 51 countries and regions around the world during the first half of this year, up 16.6 percent year on year. Of that, some 98,624 tons were shipped to the European market, up 47 percent. [Click here to read more](#)

អ៊ីបប្រឈមវិបត្តិឧស្ម័ន ខណៈតម្រូវការកើនឡើងដោយសារ លកកម្ដៅខ្ពស់

ប្រភព៖ CNN Business

បំពង់បង្ហូរឧស្ម័នធម្មជាតិ Nord Stream I ត្រូវបាន
បើកឱ្យដំណើរការឡើងវិញកាលពីថ្ងៃទី១៤ ខែកក្កដា បន្ទាប់
ពីបិទដំណើរការដើម្បីការថែទាំរយៈពេល១០ថ្ងៃ។ ក៏មាន
ការលើកឡើងពីក្តីបារម្ភដែរថា រុស្ស៊ីអាចនឹងបញ្ឈប់ការបង្ហូរ
ឧស្ម័នដូចដែលបានគ្រោងទុក ជាការសងសឹកចំពោះទណ្ឌកម្ម
ដែលសហភាពអឺរ៉ុប បានដាក់មកលើខ្លួនជុំវិញសំណុំរឿងរុស្ស៊ី
ឈ្លានពានអ៊ុយក្រែន។ បំពង់ឧស្ម័ននេះផ្គត់ផ្គង់ឧស្ម័នប្រមាណ
៥៥ លានម៉ែត្រគូប ក្នុងមួយឆ្នាំ ទៅកាន់តំបន់អឺរ៉ុប
ឬប្រមាណ ៤០% នៃការនាំចូលសរុបតាមបំពង់បង្ហូរឧស្ម័ន
ពីរុស្ស៊ី មកកាន់តំបន់នេះ។ ការផ្ទុះឡើងនូវវិបត្តិថាមពលថ្មីៗ
នេះ ចំពេលដែលអឺរ៉ុបកំពុងរងផលប៉ះពាល់ពីរលកកំដៅក្តៅ
ហួតហែងដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក។ សីតុណ្ហភាពឡើង
ខ្ពស់ បានជំរុញឱ្យមានកំណើនតម្រូវការថាមពលអគ្គិសនី
ដើម្បីប្រើប្រាស់ម៉ាស៊ីនត្រជាក់។ **ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម**

សមាជិកនៃក្រុមប្រទេស G20 ទាមទារធ្វើការកែទម្រង់អង្គការ WTO សម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកឱ្យកាន់តែមានយុត្តិធម៌

ប្រភព៖ The Jakarta Post

ខណៈពេល មានការរំខានខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ពិភពលោក
ជាបន្តបន្ទាប់ និងតម្លៃទំនិញឡើងថ្លៃ រដ្ឋជាសមាជិកនៃក្រុម
ប្រទេស G20 បានអនុម័តផែនការ ដើម្បីធ្វើការកែទម្រង់អង្គការ
ពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក (WTO) ។ គណៈប្រតិភូនៅក្នុងកិច្ច
ប្រជុំក្រុមការងារពាណិជ្ជកម្ម ការវិនិយោគ និងឧស្សាហកម្ម
លើកទី២ (TIWG) មានមតិឯកភាពគ្នាថា ក្របខណ្ឌមួយ
គួរតែត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីដោះស្រាយយន្តការចរចា

ការត្រួតពិនិត្យ និងដោះស្រាយវិវាទនាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុង
ស្ថាប័នពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ។ លោក ដ្ឋាតមិកូ ប្រីស វីតចាក់
សូណូ អគ្គនាយកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ
នៃក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងជាប្រធាន TIWG បាននិយាយ
ថា ការកែទម្រង់ទាំងនេះនឹងបង្កើតប្រព័ន្ធពាណិជ្ជកម្មអន្តរ
ជាតិប្រកបដោយសមធម៌ ជាពិសេសសម្រាប់ប្រទេសកំពុង
អភិវឌ្ឍន៍។ **ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម**

សេដ្ឋកិច្ចធំៗជាច្រើននឹងធ្លាក់ចូលក្នុងវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចក្នុងរយៈ ពេល ១២ខែខាងមុខ

ប្រភព៖ Straitstimes

យោងរបាយការណ៍ក្រុមហ៊ុន Nomura Holdings
សេដ្ឋកិច្ចធំៗជាច្រើននឹងធ្លាក់ទៅក្នុង "វិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចផ្ទុះៗ"
ក្នុងរយៈពេល១២ខែខាងមុខ ខណៈពេលមានការរឹតបន្តឹង
គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល និងការកើនឡើងថ្លៃនៃ
ការរស់នៅ ដែលជំរុញឱ្យកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកធ្លាក់
ចុះ។ របាយការណ៍បានបញ្ជាក់ថា ការកើនឡើងនូវសញ្ញា
ដែលថាសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក កំពុងឈានចូលដល់ការធ្លាក់
ចុះស្របគ្នានៃកំណើន ឬមានន័យថាប្រទេសទាំងនោះមិន
អាចពឹងផ្អែកលើការស្ទុះដើមឡើងវិញ នៃការនាំចេញសម្រាប់
កំណើនសេដ្ឋកិច្ចនោះទេ បានជំរុញឱ្យយើងព្យាករណ៍ការធ្លាក់
ចុះសេដ្ឋកិច្ចផ្ទុះៗ។ សហរដ្ឋអាមេរិក ត្រូវបានព្យាករណ៍ថា នឹង
មានការធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ចមធ្យម ប៉ុន្តែក្នុងរយៈពេលវែងដល់ ៥
ត្រីមាសចាប់ផ្តើមពីត្រីមាសចុងក្រោយនៃឆ្នាំនេះ។ សេដ្ឋវិទូ
បានលើកឡើងថា សេដ្ឋកិច្ចអឺរ៉ុបអាចធ្លាក់ចុះកាន់តែដុះជាប
ប្រសិនបើស្រ្តីកាត់ផ្តាច់ឧស្ម័នទាំងស្រុងទៅតំបន់នេះ។ **ចុច
ទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម**

ការកើនឡើងឥតឈប់ឈរនៃប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក កំពុងបង្កឱ្យមានស្ថានភាពអាក្រក់ដល់បណ្តាទីផ្សារហ៊ុនជាង ៧១ ប៊ីលានដុល្លារអាមេរិក នៅតំបន់អាស៊ី

ប្រភព ៖ Bloomberg

ការកើនឡើងឥតឈប់ឈរ នៃប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក បាននិងកំពុងគំរាមកំហែងដល់រំហូរនៃទីផ្សារភាគហ៊ុន ចេញពីប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ី ដែលការណ៍នេះនឹងបំផ្លាញក្តីរំពឹងដែលថាសេដ្ឋកិច្ចនៅតំបន់នេះ នឹងងាកមកសភាពដើមវិញនៅឆមាសទី២ឆ្នាំនេះ។ រូបិយបណ្ណមួយចំនួននៅតំបន់អាស៊ីបានធ្លាក់ចុះដល់ចំណុចទាបបំផុត ក្នុងរយៈពេលជាង២ឆ្នាំមកនេះ គឺជាភ្នាក់ងារដល់ទីផ្សារភាគហ៊ុន ដែលមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងខ្លាំងជាមួយនឹងការប្រែប្រួល នៃទីផ្សារប្តូរប្រាក់។ ទីផ្សារ ដែលមានបច្ចេកវិទ្យារីកចម្រើនខ្លាំងនៅតំបន់អាស៊ីដូចជាកូរ៉េខាងត្បូង និងកោះតៃវ៉ាន់ អាចនឹងជាទីផ្សាររងគ្រោះជាងគេ ដោយសារមូលបត្របំណុលសកលកាន់តែខ្ពស់ និងការធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ច បាននិងកំពុងបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ការកំណត់តម្លៃនិងតម្រូវការសកល។ សម្រាប់ប្រទេសដែលពឹងផ្អែកតិចតួចលើការនាំចេញ តម្លៃរូបិយបណ្ណក្នុងស្រុកកាន់តែធ្លាក់ចុះ នឹងធ្វើឱ្យតុល្យការសេដ្ឋកិច្ចជាតិនិងប្រាក់ចំណេញរបស់ក្រុមហ៊ុន កាន់តែមានភាពដុនដាបស្របពេលដែលអ្នកខ្ចីប្រាក់ ទាំងរូបវន្តបុគ្គល និងសាជីវកម្មនឹងរងផលប៉ះពាល់ពីការសងប្រាក់កាន់តែខ្ពស់ សម្រាប់កម្ចីជាប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក។ ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម

ធនាគារបម្រុងឥណ្ឌាអនុញ្ញាតឱ្យមានការទូទាត់ពាណិជ្ជកម្មឆ្លងព្រំដែនជាប្រាក់រ៉ូប៊ី ដើម្បីទាញប្រយោជន៍ពីពាណិជ្ជកម្មជាមួយរុស្ស៊ី

ប្រភព ៖ Economic Times

កាលពីថ្ងៃទី១១ ខែកក្កដា ធនាគារបម្រុងនៃប្រទេសឥណ្ឌា បានអនុញ្ញាតឱ្យចេញវិក្កយបត្រ និងការទូទាត់សម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិជាប្រាក់រ៉ូប៊ី ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ធុរកិច្ចទ្វេភាគីកាន់តែប្រសើរជាមួយរុស្ស៊ី ដែលកំពុងប្រឈមមុខនឹងទណ្ឌកម្មជាច្រើន ពីប្រទេសលោកខាងលិច ហើយស្ទើរតែត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ពីប្រព័ន្ធទូទាត់ឆ្លងព្រំដែនស្តង់ដាសកលនានា។ លោក ម៉ាដាន សាបណាវីស ប្រធានសេដ្ឋកិច្ចនៃធនាគារប៉ារ៉ា បាននិយាយថា ការទូទាត់ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិជាប្រាក់រ៉ូប៊ី នឹងផ្តល់នូវដំណោះស្រាយចំពោះប្រតិបត្តិការជាមួយបណ្តាប្រទេសនានា ដែលនៅក្រៅប្រព័ន្ធទូទាត់ SWIFT ដូចជាប្រទេសរុស្ស៊ីជាដើម។ “យន្តការនេះនឹងជំរុញពាណិជ្ជកម្មឥណ្ឌា ជាពិសេសការនាំចូល។ ប៉ុន្តែ បញ្ហានៅត្រង់ថា ទីផ្សារជាកត្តាកំណត់អត្រាប្តូរប្រាក់”។ បើតាមលោក អានីនដ្យ៉ា បារីដី អ្នកវិភាគរូបិយបណ្ណនៅស្ថាប័នមូលបត្រកូតាក “យន្តការដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ប្រាក់រ៉ូប៊ីនេះអាចជួយកាត់បន្ថយឱនភាពពាណិជ្ជកម្មឥណ្ឌា ដោយសារពេលនេះឥណ្ឌាអាចបង្កើនការទិញប្រេងពីរុស្ស៊ីក្នុងតម្លៃចុះថ្លៃ”។ ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម

តើសហភាពអឺរ៉ុបមានវឌ្ឍនភាពអ្វីខ្លះ ក្នុងការបញ្ចប់ការពឹងផ្អែកលើថាមពលរបស់រុស្ស៊ី?

ប្រភព៖ World Economic Forum

ជាទូទៅ រុស្ស៊ីជាប្រទេសនាំចេញឧស្ម័នធម្មជាតិឈានមុខគេ និងជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ប្រេងធំទី២បន្ទាប់ពីអាហ្វ្រិកប៊ីសាអូឌីត។ រុស្ស៊ីបានក្លាយជាអ្នកផ្គត់ផ្គង់ប្រេង ឧស្ម័ន និងធុន់ថ្ម ឈានមុខគេមកកាន់សហភាពអឺរ៉ុប ដែលស្មើនឹង២/៥នៃការផ្គត់ផ្គង់ឧស្ម័ន ១/៤នៃការចែកចាយប្រេងឆៅ និងស្ទើរតែពាក់កណ្តាលនៃការដឹកជញ្ជូនឥន្ធនៈរឹងទាំងអស់ដូចជាធុន់ថ្មជាដើម។ ប្រហែលពាក់កណ្តាលនៃការនាំចេញប្រេងឆៅរបស់រុស្ស៊ីបានទៅតំបន់អឺរ៉ុបក្នុងឆ្នាំ២០២១ រួមទាំងទៅសមាជិកមិនមែនសហភាពអឺរ៉ុប ចក្រភពអង់គ្លេស និងន័រវេស។ បណ្តាប្រទេសសហភាពអឺរ៉ុបបានបង់ប្រាក់ចំនួន ៩៩ ប៊ីលានអឺរ៉ូ សម្រាប់ការនាំចូលថាមពលរបស់រុស្ស៊ីកាលពីឆ្នាំមុន។ សហភាពអឺរ៉ុបបានចាប់ផ្តើមដាក់ចេញពីការប្រើប្រាស់ឥន្ធនៈផូស៊ីលតាំងពីមុនពេលរុស្ស៊ីឈ្លានពានអ៊ុយក្រែនមកម៉្លេះ។ កិច្ចព្រមព្រៀងបែតងរបស់ខ្លួនដែលបានដាក់ឱ្យដំណើរការក្នុងឆ្នាំ២០១៩ មានបំណងកាត់បន្ថយការបញ្ចេញឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់របស់សហភាពអឺរ៉ុបត្រឹមឆ្នាំ២០៣០ និងលុបបំបាត់ការបញ្ចេញឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ក្នុងតំបន់អឺរ៉ុបទាំងមូលត្រឹមឆ្នាំ២០៥០។ នៅថ្ងៃទី២៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២២ រដ្ឋមន្ត្រីថាមពលសហភាពអឺរ៉ុបបានគាំទ្រច្បាប់ ដើម្បីសន្សំសំចៃថាមពល និងលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ថាមពលកើតឡើងវិញ ដោយមានគោលបំណងទាញយកប្រភពថាមពលកើតឡើងវិញប្រមាណ ៤០% ត្រឹមឆ្នាំ២០៣០ និងកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ថាមពលឱ្យបាន ៩% លើសកម្រិតរំពឹងទុក។ **ចុចទីនេះដើម្បីអានបន្ថែម**

Europe Braces for a Potential Gas Crisis as Historic Heat Wave Boosts Demand

Source: CNN Business

On July 14, the Nord Stream 1 pipeline is due to reopen after 10 days of routine maintenance work. But concern is building that Russia will keep the taps turned off in retaliation for sanctions the European Union has imposed since Moscow's invasion of Ukraine. The pipeline delivers 55 billion cubic meters of gas per year to Europe, or about 40% of its total pipeline imports from Russia. A gas crunch this week would also come at the worst time while Europe is sweltering under record heat. Soaring temperatures have pushed up demand for electricity to power air conditioning units. [Click here to read more.](#)

G20 Nations Demand WTO Reforms for Fairer Global Trade

Source: The Jakarta Post

Amid ongoing disruptions to the global supply chain and skyrocketing commodity prices, member states of the Group of 20 approved plans by the current presidency to reform the World Trade Organization. Delegates in the Second Trade, Investment and Industry Working Group (TIIWG) Meeting are in consensus that a framework should be formulated to address the current negotiation, monitoring, and dispute resolution mechanism in the international trade body. Trade Ministry's international trade cooperation director general Djatmiko Bris Witjaksono, who also chairs the TIIWG, said these reforms would create an equitable international trade system, particularly for developing countries. [Click here to read more](#)

Many Major Economies to Enter Recession in Next 12 Months: Nomura

Source: Straits Times

Many major economies will enter "multiple recessions" over the next 12 months amid tightening government policies and rising living costs, pushing the global economy into a synchronized growth slowdown, according to Nomura Holdings. "Increasing signs that the world economy is entering a synchronized growth slowdown, meaning countries can no longer rely on a

rebound in exports for growth, have also prompted us to forecast multiple recessions," it wrote. In the US, Nomura forecasts a shallow but long recession of five quarters starting from the final quarter of this year. In Europe, the slump could be much deeper if Russia entirely cuts off gas to Europe, the economists said. [Click here to read more](#)

Unstoppable Dollar Risks Worsening \$71 Billion Asia Stock Exodus

Source: Bloomberg

The dollar's relentless rise is threatening to trigger more outflows from Asia's emerging-market shares, spoiling hopes of the region making a comeback in the second half. A gauge of Asian currencies has slumped to its lowest in more than two years, an ominous sign for equities given their strong relationship with moves in foreign exchange. Asia's tech-heavy markets like South Korea and Taiwan look particularly vulnerable as higher global bond yields and recessionary headwinds are hurting valuations and the demand outlook. For less export-reliant markets, weaker local currencies worsen national balance sheets and company profit margins, as both corporate and sovereign borrowers suffer from higher repayments on dollar-denominated debt. [Click here to read more](#)

RBI Allows Payments for Cross-Border Trade in Rupee, Move to Benefit Trade with Russia

Source: Economic Times

The Reserve Bank of India (RBI) on 11 July allowed invoicing and payments for international trade in rupees, potentially facilitating greater bilateral business with Russia that is facing a wide range of Western sanctions and is virtually cut off from standard cross-border payment platforms. "The international trade settlement in rupees will provide a solution to such transactions with countries like Russia that are out of the SWIFT system," said Madan Sabnavis, chief economist, Bank of Baroda. "This will promote trade, especially imports, for India. The critical part will, however, be the determination of the exchange rate that will be decided by the market." "The RBI move could help narrow the trade deficit as New Delhi can now increase the share of Russian oil purchases at a discounted price," said Anindya Banerjee, currency analyst, Kotak Securities. [Click here to read more](#)

What Progress Is the EU Making on Ending Its Reliance on Russian Energy?

Source: World Economic Forum

Russia has historically been the world's leading exporter of natural gas and the second-largest oil supplier after Saudi Arabia. It has also been the EU's leading supplier of imported oil, gas and coal, accounting for two-fifths of gas supplies, a quarter of crude oil deliveries and almost half of all shipments of solid fuel, such as coal. Around half of Russia's crude oil exports went to Europe in 2021, including to non-EU members the UK and Norway. EU countries paid €99 billion for Russian energy imports last year. The EU had already begun a shift away from fossil fuels before Russia's invasion of Ukraine. Its Green Deal, launched in 2019, aims to more than halve EU greenhouse gas emissions by 2030 and take Europe to net-zero by 2050. On 27 June, EU energy ministers backed laws to save energy and promote renewables, with aims to derive 40% of renewables sources by 2030 and cut energy consumption by 9% against expected levels. [Click here to read more](#)

តើកម្ពុជា មានលទ្ធភាពប្រៀសផុតពីវិបត្តិស្ថិតិសាធារណៈក្នុងបរិបទអសន្តិសុខស្បៀងសកលដែរឬទេ?

សេរី បូរាពេជ្រ^១

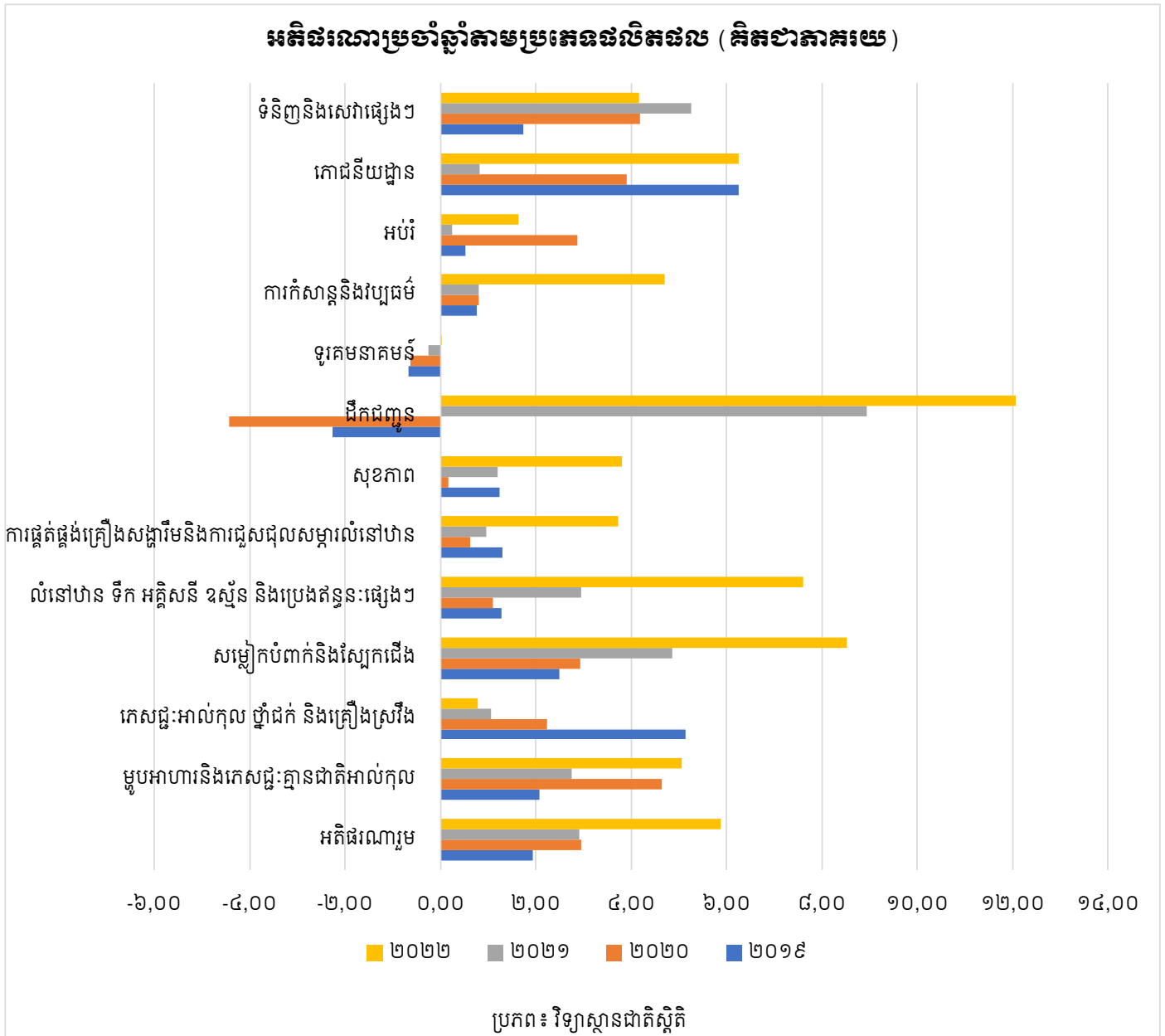
សនជ្រៃ មុហ្គាន ថាងកាវ៉ា^២

១. ពីវិបត្តិអសន្តិសុខស្បៀងអាហារទៅវិបត្តិបំណុល

សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក បាននិងកំពុងបិតក្នុងស្ថានភាពអាក្រក់ ដែលបណ្តាលមកពីបញ្ហាខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់រាំងស្ទះដោយជំងឺរាតត្បាត និងជម្លោះអ៊ុយក្រែន-រុស្ស៊ី។ ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ជាច្រើន កំពុងជួបប្រទះនឹងការកើនឡើងនៃអតិផរណា ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមក និងការធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ច។ តម្លៃស្បៀងអាហារ បានកើនដល់កម្រិតខ្ពស់មិនធ្លាប់មាន ដែលបណ្តាលមកពីកត្តារួមផ្សំមួយចំនួនដូចជា ការអនុវត្តទណ្ឌកម្មសេដ្ឋកិច្ច ភាពតានតឹងពាណិជ្ជកម្ម និងអាកាសធាតុមិនអំណោយផល ដែលវិបត្តិស្បៀងអាហារ អាចគំរាមកំហែងដល់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក។ នេះគឺជាបញ្ហាប្រឈមទាំងពេលបច្ចុប្បន្ននិងអនាគត ដែលគួរតែជាប្រធានបទសម្រាប់ការពិភាក្សាក្នុងចំណោមរដ្ឋាភិបាលនានាជុំវិញពិភពលោក ព្រោះផលវិបាកផ្នែកនយោបាយអាចនឹងប៉ះពាល់ដល់ការផ្គត់ផ្គង់និងថ្លៃស្បៀងអាហារ។ រាជរដ្ឋាភិបាល កម្ពុជាផ្តល់ឧបត្ថម្ភធនលើតម្លៃអត្ថិសនី ខណៈដែលប្រទេសមួយចំនួនបានដំឡើងថ្លៃអត្ថិសនីទ្វេដង។ ការធ្លាក់ចុះនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបរបស់កម្ពុជា មិនមែនបណ្តាលមកពីការកើនឡើងនៃថ្លៃស្បៀងអាហារតែមួយមុខនោះទេ តែក៏បណ្តាលមកពីការកើនឡើងនូវថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ និងជីកសិកម្មផងដែរ។ ទោះបីជាថ្លៃនាំចូលស្រូវសាលីនិងប្រេងធាតុមានការកើនឡើងក៏ដោយ ក៏ស្រូវសាលីមិនមែនជាប្រភពអាហារចាំបាច់ដែលប្រជាជនកម្ពុជាត្រូវការនោះទេ ខណៈដែលអង្ករជាអាហារចាំបាច់និងមានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីទប់ទល់នឹងវិបត្តិស្បៀងអាហារនេះ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការនាំចេញស្បៀងអាហារកម្ពុជា កំពុងប្រឈមនឹងបញ្ហា ដោយសារការកើនឡើងថ្លៃប្រេងឥន្ធនៈ ដែលធ្វើឱ្យថ្លៃជីកជញ្ជូនក្នុងស្រុកនិងអន្តរជាតិមានការកើនឡើងដែរ។ ខណៈដែលវិបត្តិសកល នឹងធ្វើឱ្យសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាធ្លាក់ចុះកម្រិតមធ្យម ការជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានទៅលើការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងវិបត្តិស្បៀងអាហារអាចនឹងធ្ងន់ធ្ងរ ជាពិសេសតំបន់ជនបទ។

ជម្លោះអ៊ុយក្រែន-រុស្ស៊ី បានជះឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ ឬប្រយោលទៅលើការកើនឡើងថ្លៃប្រេង ឧស្ម័ន ទំនិញកសិកម្ម ដី និងវត្ថុធាតុដើមផ្សេងៗទៀត។ ដូច្នេះ វាពិតជាមិនអាចប្រកែកបានទេថា ការកើនឡើងអតិផរណានាពេលថ្មីៗនេះ គឺឆ្លុះបញ្ចាំងពីព្រឹត្តិការណ៍ជម្លោះអ៊ុយក្រែន-រុស្ស៊ីដែលកំពុងកើតឡើងនៅអឺរ៉ុបខាងកើត។ ជាឧទាហរណ៍ ថ្លៃឧស្ម័នធម្មជាតិសហរដ្ឋអាមេរិក បានកើនឡើងបីដងក្នុងប៉ុន្មានខែកន្លងមកនេះ ដែលបណ្តាលមកពីការកើនឡើងមហិច្ឆតារបស់អាមេរិកក្នុងការនាំចូលឧស្ម័នអាមេរិកទៅកាន់តំបន់អឺរ៉ុប ជំនួសឱ្យការនាំចូលឧស្ម័នពីរុស្ស៊ី ដែលជាលទ្ធផលបណ្តាលឱ្យថ្លៃឧស្ម័នក្នុងស្រុក កើនឡើងពីព្រោះសមត្ថភាពនាំចេញរបស់អាមេរិក នៅមានកម្រិត។ នេះបង្ហាញថា បញ្ហាដែលកើតឡើងនៅផ្នែកម្ខាងនៃពិភពលោក អាចនឹងជះឥទ្ធិពលលើកត្តាថ្លៃក្នុងប្រទេសដទៃទៀត បើទោះបីជា ទីផ្សាររបស់ប្រទេសទាំងនោះនៅឆ្ងាយពីគ្នាក៏ដោយ។ ក្នុងបរិបទ សមាហរណកម្មជាសកលនេះ យើងនឹងបន្តមើលឃើញពីផលវិបាក និងឥទ្ធិពល ដែលកើតចេញពីសង្គ្រាមអ៊ុយក្រែន និងការរាំងស្ទះនៃខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ផ្សេងៗទៀត ដូចជា គោលនយោបាយកូវីដស្ទូនរបស់ចិន ដែលបង្កឱ្យមានភាពតានតឹងលើខ្សែច្រវាក់ផ្គត់ផ្គង់ទូទាំងអាស៊ី និងសម្ពាធថ្លៃកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរទូទាំងពិភពលោក។

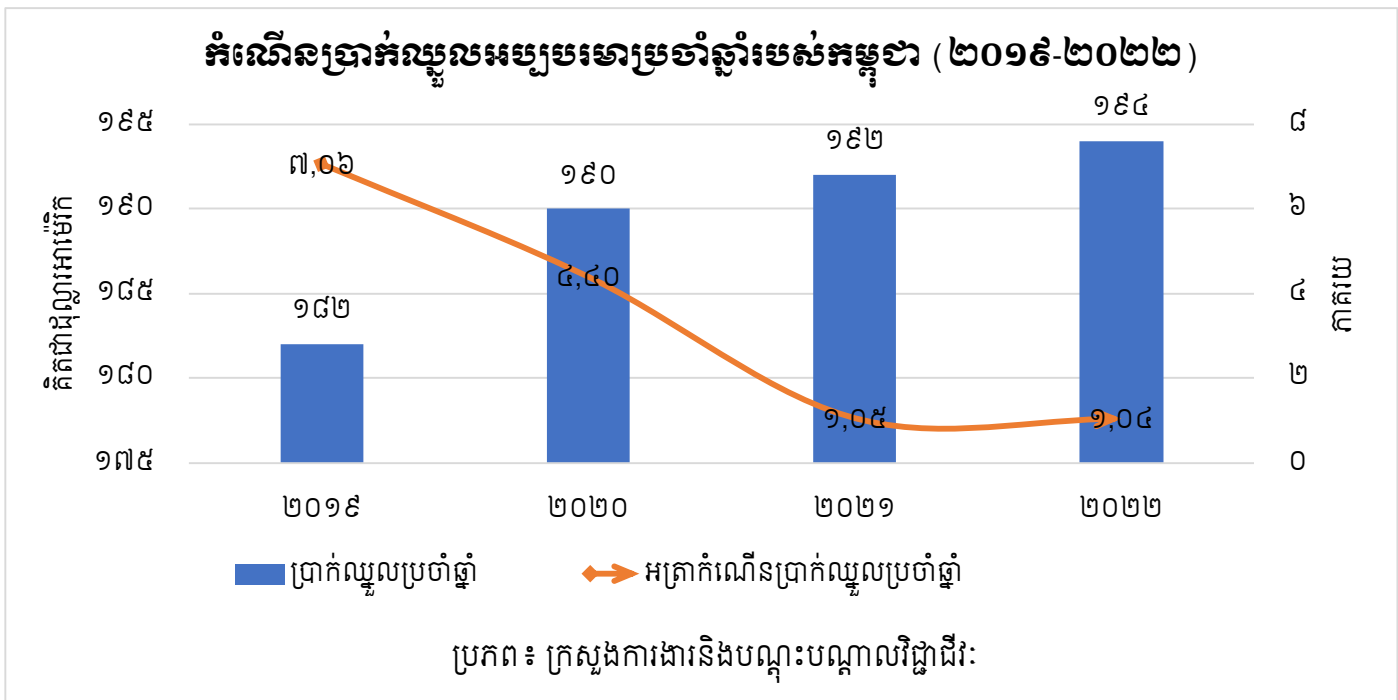
^១ អនុរដ្ឋលេខាធិការ ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
^២ ទីប្រឹក្សាក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និង ជាសាស្ត្រាចារ្យសាកលវិទ្យាល័យសាន់វេ

បន្ថែមលើបញ្ហាអសន្តិសុខស្បៀង ការកើនឡើងប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកបានដាក់បន្ទុកបន្ថែមលើបន្ទុកបំណុល និងអត្រាការប្រាក់របស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍នៅពិភពលោក។ ការពង្រឹងប្រាក់ដុល្លារ មានន័យថា បំណុលជាប្រាក់ដុល្លារមានតម្លៃថ្លៃជាងមុនដែលនេះមានន័យថា ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួនត្រូវ ចំណាយកាន់តែច្រើន ដើម្បីទូទាត់បំណុលរបស់ពួកគេ។ ភាពរឹងមាំនៃប្រាក់ដុល្លារអាមេរិក និងការកើនឡើងអត្រាការប្រាក់សកល បានបង្កើនថ្លៃដើមទុនរបស់កម្ពុជា ដែលធ្វើឱ្យកំណើនវិនិយោគធ្លាក់ចុះ។ ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនៃអតុល្យការ គឺមានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការស្តារឡើងវិញនៃសេដ្ឋកិច្ច ជាពិសេស ការផ្គត់ផ្គង់កើនឡើងដើម្បីបំពេញតម្រូវការ ជាជាងតម្រូវការមិនទទួលបានការផ្គត់ផ្គង់គ្រប់គ្រាន់។ អតុល្យការនេះ បានបង្កើនសម្ពាធអតិផរណា ហើយធនាគារកណ្តាល កំពុងរឹតបន្តឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ដោយការដំឡើងអត្រាការប្រាក់ ហើយរឹតបន្តឹងលក្ខខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុ។ ជាលទ្ធផល វិធានការទាំងនេះនឹងរឹតត្បិតសកម្មភាពអាជីវកម្ម នៅក្នុងបរិបទអតិផរណាខ្ពស់ ដោយអ្នកប្រើប្រាស់ នឹងមាន ការប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងការទិញ ហើយអាជីវកម្ម នឹងមានការប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះការវិនិយោគនិងផែនការជួលបុគ្គលិក ដែលជាលទ្ធផលនឹងធ្វើឱ្យមានការធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ចជាសកលដែលឈានដល់វិបត្តិស្ថិតិរតាផរណា (Stagflation) ។

២. ហានិភ័យស្ថិរតាមរណា

អ្នកប្រើប្រាស់ចំណាយតិចជាងមុន នៅពេលដែលកំណើនប្រាក់ឈ្នួល ត្រូវបានសម្រួលស្របតាមកម្រិតអតិផរណាដែលតាមពិតទៅ ប្រាក់ឈ្នួលពិតជាធ្លាក់តម្លៃ បើធៀបទៅនឹងអំណាចនៃការទិញ ឬថ្លៃនៃការរស់នៅ។ ជាលទ្ធផល អ្នកប្រើប្រាស់មានលទ្ធភាពចំណាយតិច អាជីវកម្មនឹងមិនសូវមាន លទ្ធភាពវិនិយោគ និងជួលបុគ្គលិក ដែលទាំងនេះនឹងធ្វើឱ្យសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចមានការថយចុះបន្តិចម្តងៗ។ ការណ៍នេះ នឹងបណ្តាលឱ្យមានកំណើនផលិតភាពយឺតយ៉ាវ និងកម្រិតជីវភាពរស់នៅធ្លាក់ចុះ ដូចអ្វីដែលរដ្ឋាភិបាល និងធនាគារកណ្តាលភាគច្រើននៅជុំវិញពិភពលោកព្យាយាមចៀសវាង។ ពួកគេព្យាយាមចៀសវាងការជាប់គាំងដែលជាការជាប់គាំងសេដ្ឋកិច្ចជាមួយនឹងការកើនឡើងទាំងថ្លៃទំនិញប្រើប្រាស់និងកំណើនប្រាក់ឈ្នួល។ កង្វល់ចម្បងសម្រាប់អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ គឺដើម្បីធានាថាការរំពឹងទុកអតិផរណាត្រូវបានរក្សាទុកក្នុងកម្រិតមធ្យមទៅទាប និងចៀសវាងស្ថានភាពដែលមនុស្សរំពឹងថា អតិផរណានៅតែខ្ពស់ដែលបង្កើនហានិភ័យនៃស្ថិរតាមរណា (Stagflation) ។

ខណៈដែលប្រទេសមួយចំនួន អាចនឹងខិតទៅរកហានិភ័យនៃស្ថិរតាមរណា (Stagflation) ប៉ុន្តែកម្ពុជាមិនទាន់ដល់ដំណាក់កាលនោះនៅឡើយទេ។ អ្វីដែលសំខាន់ គឺស្វែងរកដើមហេតុដែលបណ្តាលឱ្យមានគម្លាតរវាងប្រាក់ឈ្នួល និងថ្លៃចំណាយ និងរបៀបដែលយើងអាចទប់ស្កាត់បញ្ហាទាំងនោះមិនឱ្យកើតមានឡើង។ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាបានសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធក្នុងការតាមដាន ត្រួតពិនិត្យស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុ និងដាក់ចេញនូវកិច្ចអន្តរាគមន៍ចាំបាច់នានា ក៏ដូចជាធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តសំខាន់ៗក្នុងចរិតជាគោលនយោបាយ ដើម្បីធានាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងរក្សាស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន ដើម្បីចៀសវាងនូវហានិភ័យនានាដែលនាំឱ្យសេដ្ឋកិច្ចជាតិនៅជាប់គាំង ខណៈដែលអតិផរណាកើនឡើង។ ក្រសួងពាណិជ្ជកម្មបានដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រមួយចំនួន រួមទាំងយុទ្ធសាស្ត្រសមាហរណកម្មពាណិជ្ជកម្មជាដំណាក់កាលទី២ (២០១៩-២០២៣) ដែលមានរំលេចនូវគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម និងសមាហរណកម្មតំបន់ ដើម្បីធានាថា កម្ពុជារក្សាបាន

នូវភាពប្រកួតប្រជែង និងការធ្វើពិពិធកម្មទីផ្សារសម្រាប់ផលិតផលក្នុងស្រុក តាមរយៈការអនុវត្តគោលនយោបាយជួយសម្រួលដល់សហគ្រាស និងអាជីវកម្មក្នុងស្រុក ការធ្វើកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងការចរចាបើកច្រកទីផ្សារសម្រាប់ទំនិញកម្ពុជា ជាដើម។ កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-ចិន (CCFTA) និងកិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយតំបន់ (RCEP) បានចូលជាធរមានកាលពីថ្ងៃទី០១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២ ។ ដោយឡែក កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីកម្ពុជា-កូរ៉េ (CKFTA) ត្រូវបានចុះហត្ថលេខាជាផ្លូវការនៅកម្ពុជាកាលពីខែមករា ឆ្នាំ២០២២ និងត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងចូលជាធរមាននៅពេលខាងមុខ។ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវរបស់វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់អាស៊ាន និងអាស៊ីបូព៌ា (ERIA) បានបង្ហាញថា ក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀង RCEP កម្ពុជានឹងទទួលបានកំណើននៃការនាំចេញប្រចាំឆ្នាំចំនួន ៧,៣% សកម្មភាពវិនិយោគកើនឡើងប្រមាណ ២៣,៤% និងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបកើនឡើងប្រមាណ ២% ។

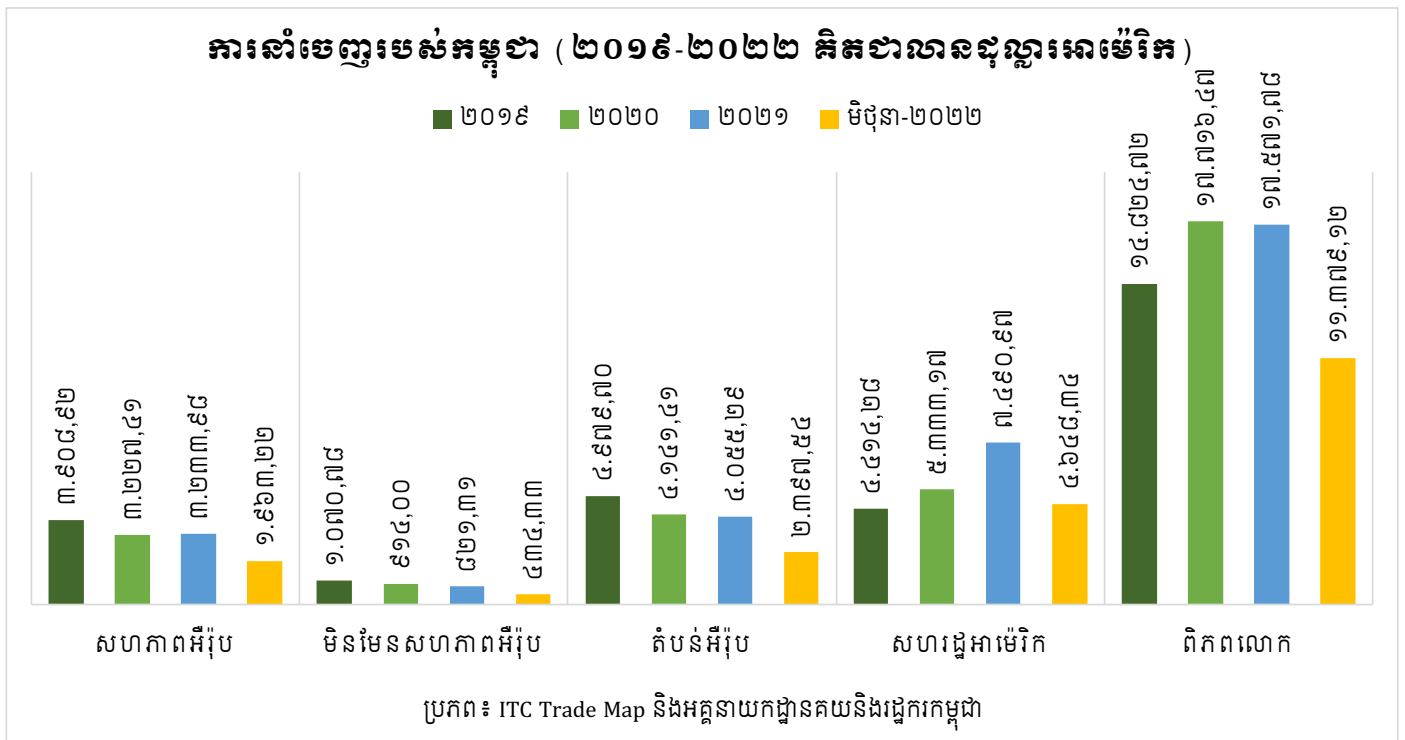
៣. តើការដំឡើងអត្រាការប្រាក់របស់ធនាគារកណ្តាលអាមេរិក ប៉ះពាល់ដល់កម្ពុជា ដែលជាប្រទេសមានដុល្លារូបនីយកម្មខ្ពស់ដែរឬទេ ?

ធនាគារកណ្តាលភាគច្រើន មានការព្រួយបារម្ភអំពីអត្រាប្តូរប្រាក់ ពីព្រោះគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុត្រូវបានអនុវត្តតាមរយៈទីផ្សារហិរញ្ញវត្ថុ។ ស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ បង្កភាពងាយរងគ្រោះផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ដែលតំរូវការកំហែងដល់ស្ថិរភាពថ្លៃ។ គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុត្រូវបានជះឥទ្ធិពលដោយអត្រាប្តូរប្រាក់ និងលក្ខខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុក្នុងស្រុក។ ប្រសិនបើរូបិយវត្ថុធ្លាក់ចុះ ធនាគារកណ្តាលអាចប្រឈមនឹងការកើនឡើងអតិផរណា និងការស្រុតចុះនៃផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច។ ការឡើងថ្លៃរូបិយវត្ថុអាចកាត់បន្ថយអតិផរណា ខណៈពេលដែលបន្ទុកបន្ថយលក្ខខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុ អាចបង្កើនភាពងាយរងគ្រោះក្នុងរយៈពេលមធ្យម។ ហានិភ័យស្ថិរភាពថ្លៃរយៈពេលវែង ត្រូវបានបញ្ជាក់ដោយហានិភ័យស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ ដូច្នេះធនាគារកណ្តាលត្រូវតែមានតុល្យភាពរវាងទិន្នផលរយៈពេលខ្លី និងមធ្យម និងស្ថិរភាពថ្លៃ។

ធនាគារកណ្តាលស្ទើរជុំវិញពិភពលោក កំពុងអនុវត្តគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុតិចតួច ជាពិសេសនៅពេលដែលផលបច្ច័យនៃអត្រាប្តូរប្រាក់បរទេសរបស់ធនាគារកណ្តាលអាមេរិក មានល្បឿនលឿនជាងប្រទេសដទៃ។ តម្លៃនៃរូបិយបណ្ណសំខាន់ៗផ្សេងទៀតនៅក្នុងប្រទេសដទៃ នឹងធ្លាក់ថ្លៃ ប្រសិនបើធនាគារកណ្តាលទាំងនោះមិនដំឡើងអត្រាការប្រាក់ ឬអនុវត្តគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុតិចតួចឱ្យបានលឿន ដូចដែលធនាគារកណ្តាលអាមេរិកបានធ្វើនោះទេ។ ការធ្លាក់ថ្លៃនៃរូបិយបណ្ណ បង្ហាញពីការកើនឡើងកម្រិតអតិផរណាខ្ពស់ដោយសារតម្លៃនាំចូលកើនឡើង ដែលអាចធ្វើឱ្យមានភាពស្មុគស្មាញសម្រាប់បណ្តាប្រទេស ដែលមានសេដ្ឋកិច្ចបើកចំហតូចៗ ដូចជាប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចកំពុងរីកលូតលាស់ជាដើម។ នៅក្នុងបរិបទនៃគោលនយោបាយសកលដែលប្រទាក់ក្រឡាគ្នាលើសពីការរំពឹងទុក គោលនយោបាយតិចតួចណាមួយ នឹងមានឥទ្ធិពលដល់ការផ្លាស់ប្តូរកម្រិតអតិផរណាទូទាំងសកល។ សញ្ញាណដំបូងនៃកំណើនតម្រូវការថយចុះ លេចចេញនៅក្នុងវិស័យដែលពឹងផ្អែកខ្លាំងលើអត្រាការប្រាក់។ សញ្ញាណនេះក៏បានប៉ះពាល់ដល់លក្ខខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុ ដែលអាចបន្តប៉ះពាល់ដល់តម្រូវការទាំងនោះ។ នៅពេលតម្រូវការមានការថយចុះ ប្រទេសនានានឹងព្យាយាមធ្វើឱ្យមានតុល្យភាពឡើងវិញរវាងតម្រូវការ និងការផ្គត់ផ្គង់ ដែលកាត់បន្ថយសម្ពាធនៃអតិផរណា និងការពារសេដ្ឋកិច្ចមិនឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរពីរបបអតិផរណាកម្រិតមធ្យម ទៅជាបបអតិផរណាខ្ពស់ ដែលទាំងនេះទាមទារឱ្យមានសកម្មភាពសំខាន់ៗបន្ថែមទៀត ដើម្បីចាកចេញពីបញ្ហាទាំងនោះ។

កម្ពុជា ប្រកាន់នូវរបបសេដ្ឋកិច្ចដុល្លារូបនីយកម្មខ្ពស់ ដែលប្រាក់ដុល្លារត្រូវបានប្រើប្រាស់ស្ទើរតែគ្រប់ប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ ជាពិសេសប្រតិបត្តិការនាំចេញ-នាំចូល ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យលក្ខខណ្ឌឥណទានកាន់តែតឹងរ៉ឹងសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា។ វិនិយោគិនចាប់ផ្តើមស្វែងរកការបណ្តាក់ទុនជាប្រាក់ដុល្លារ ដែលនឹងផ្តល់ផលចំណេញខ្ពស់ជាងទ្រព្យសកម្មដែលជាប់រូបិយបណ្ណ

ផ្សេងទៀត ប៉ុន្តែការនាំចេញរបស់កម្ពុជា អាចនឹងធ្លាក់ចុះប្រសិនបើប្រាក់ដុល្លារអាមេរិកឡើងថ្លៃ ។ ប្រាក់អឺរ៉ូបានធ្លាក់ចុះ ដោយសារតែការព្រួយបារម្ភកាន់តែខ្លាំងឡើងទៅលើប្រទេសទាំង១៩នៅក្នុងសហភាពអឺរ៉ុបដែលប្រើប្រាស់រូបិយប័ណ្ណនោះ នឹងធ្លាក់ចូលក្នុងវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ច ។ ប្រការនេះជះឥទ្ធិពលដល់ជញ្ជីងពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជាជាមួយដៃគូពាណិជ្ជកម្ម ជាពិសេសជាមួយសហភាពអឺរ៉ុប ដោយសារប្រាក់អឺរ៉ូធ្លាក់ចុះ ធ្វើឱ្យការនាំចូលទៅកាន់អឺរ៉ុបមានតម្លៃថ្លៃ ។ ភាពរឹងមាំនៃប្រាក់ដុល្លារ មិនអនុគ្រោះសម្រាប់អ្នកនាំចេញទៅកាន់ដៃគូពាណិជ្ជកម្មផ្សេងទៀត ដែលជាហេតុធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់ខ្សែច្រវាក់តម្លៃសកល ជាពិសេសចំពោះអ្នកនាំចេញដែលពឹងផ្អែកខ្លាំងលើប្រាក់ដុល្លារ ។

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ និងធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា បានសហការគ្នាដើម្បីរក្សាស្ថិរភាពតម្លៃ ។ ដើម្បីរក្សាស្ថិរភាពតម្លៃធនាគារជាតិ នឹងប្រើប្រាស់គោលនយោបាយអត្រាប្តូរប្រាក់ និងមធ្យោបាយផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ ។ ដូចគ្នានេះដែរ ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ នឹងធ្វើអន្តរាគមន៍តាមរយៈការឧបត្ថម្ភធន ការលើកទឹកចិត្តសារពើពន្ធ និងទម្រង់ផ្សេងទៀតនៃការបង្កើតអនុគ្រោះឥណទានបន្ថែមទៀត ដើម្បីកែតម្រូវភាពបរិយាកាសផ្សារដែលដាក់សម្ពាធយ៉ាងខ្លាំងទៅលើកម្រិតតម្លៃ ដែលជាការប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ដល់ជីវភាពរស់នៅទូទៅរបស់ប្រជាជន ។ ដុល្លារូបនីយកម្មខ្ពស់ បានធ្វើអោយរូបិយវត្ថុក្នុងស្រុកបានធ្លាក់ថ្លៃ ហើយមិនអាចក្លាយជាអ្នកផ្តល់កម្ចីជាចុងក្រោយបានទេ ។ ធនាគារកណ្តាលអាមេរិកបាននិងកំពុងដំឡើងអត្រាការប្រាក់របស់ខ្លួន ដូច្នេះធនាគារនានារបស់កម្ពុជា ដែលផ្តល់ប្រាក់កម្ចី និងប្រាក់បញ្ញើជារូបិយប័ណ្ណដុល្លារអាមេរិកក្នុងបរិមាណយ៉ាងច្រើននៅក្នុងបញ្ជីតុល្យការ គឺងាយប្រឈមនឹងការកើនឡើងនៃការបាត់បង់ឥណទាន ក៏ដូចជាមានសម្ពាធលើប្រាក់ចំណេញ និងសន្ទនីយភាព ប្រសិនបើតម្លៃរូបិយប័ណ្ណក្នុងស្រុកធ្លាក់តម្លៃ យ៉ាងគំហុក ។ ដុល្លារូបនីយកម្មខ្ពស់ ក៏បានធ្វើឱ្យមានអស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុក្នុងកំឡុងពេលវិបត្តិ ដោយសារតែធនាគារកណ្តាលខ្វះទុនបម្រុងរូបិយប័ណ្ណបរទេស ដើម្បីធានាធនាគារនៅពេលកង្វះប្រាក់ដុល្លារ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ធនាគារជាតិកម្ពុជាបានបញ្ជាក់ថា កម្ពុជាមានទុនបម្រុងរូបិយប័ណ្ណបរទេស “ខ្ពស់” ដែលនឹងគាំទ្រដល់ការអនុវត្តគោលនយោបាយអត្រាប្តូរប្រាក់ ។ នៅពេលអត្រាប្តូរប្រាក់រវាងរូបិយវត្ថុក្នុងស្រុក និងរូបិយប័ណ្ណដុល្លារអាមេរិក អាចរក្សាបាននូវស្ថិរភាព ។

នឹងជួយជំរុញអំណាចនៃការទិញ កាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នៃការកើនឡើងអតិផរណា និងរក្សាបាននូវទំនុកចិត្តលើស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចរបស់កម្ពុជា។

បដិដុល្លារូបនីយកម្ម នៅតែជាគោលដៅចុងក្រោយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដែលនៅក្នុងនោះក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុនៅតែប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការលើកទឹកចិត្តដល់ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀល តាមរយៈការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ និងការគ្រប់គ្រងគោលនយោបាយសារពើពន្ធ។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃជំងឺរាតត្បាតនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តវិធានការអន្តរាគមន៍ជាច្រើន ដើម្បីគាំពារអាយុជីវិតរបស់ប្រជាជន រួមទាំងកម្មវិធីផ្ទេរសាច់ប្រាក់ ដែលត្រូវបានបញ្ចេញជាប្រាក់រៀលផងដែរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមអនុវត្តវិធានការគោលនយោបាយផ្សេងៗ ដោយផ្អែកលើយន្តការទីផ្សារ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធទូទាត់អេឡិចត្រូនិក និងគោលនយោបាយផ្សេងទៀតដូចជា “ការទូទាត់លឿន” “ការទូទាត់លក់រាយ” “បាតង” និងប្រព័ន្ធទូទាត់អេឡិចត្រូនិកផ្សេងទៀត បានធ្វើឱ្យការទូទាត់ប្រាក់រៀលកាន់តែងាយស្រួល និងសន្សំសំចៃ។ លើសពីនេះទៀត ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា បានប្រើប្រាស់ ការដេញថ្លៃប្រតិបត្តិការផ្តល់សន្ទនីយភាពដោយមានការធានា (LPCO) ដែលជាឧបករណ៍ហិរញ្ញវត្ថុផ្តល់ប្រាក់កម្ចីជារូបិយវត្ថុក្នុងស្រុកដល់ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ។ នៅពេលអនាគត ការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលនឹងបន្តជាធាតុផ្សំដ៏សំខាន់បំផុតនៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈរបស់កម្ពុជា។

៤. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ទោះបីជាការរក្សាអតិផរណា នាំមកនូវហានិភ័យមួយចំនួន កម្ពុជាក៏នៅមានឱកាសដើម្បីយកចិត្តទុកដាក់លើវិស័យឯកជន។ ពេលដែលប្រាក់ឈ្នួល និងថ្លៃរស់នៅកំពុងកើនឡើង ស្ថិរភាពផរណា (Stagflation) ធ្វើឱ្យមានផលវិបាកចំពោះបរិយាកាសធុរកិច្ច។ ទន្ទឹមនឹងនោះ ដោយសារតែនិកម្មភាពខ្ពស់ និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចយឺតយ៉ាវ ធុរកិច្ចអាចប្រើកាលៈទេសៈនេះដើម្បីវាយតម្លៃពីប្រតិបត្តិការ និងធ្វើការផ្លាស់ប្តូរដើម្បីឱ្យមានភាពប្រកួតប្រជែងកាន់តែខ្លាំង។ ធុរកិច្ចអាចចំណេញពេលវេលានិងថវិកា ដោយអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យាពង្រឹងផលិតភាព។ វិស័យឯកជន អាចគិតគូរវិនិយោគនាពេលអនាគតដើម្បីបង្កើនផលិតភាព និងត្រៀមសម្រាប់ការធ្លាក់ចុះនូវសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច សុខុមាលភាព និងវិបត្តិស្តុភារកម្ម។ ប្រសិនបើបរិយាកាសធុរកិច្ចអនុវត្តតាមគោលដៅនេះ យើងអាចចៀសវាងវិបត្តិធុរកិច្ច និងវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចធ្ងន់ធ្ងរ ក៏ដូចជាទស្សនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចកាន់តែរឹងមាំ កំណើនផលិតភាពកាន់តែខ្ពស់ជីវភាព រស់នៅកាន់តែប្រសើរ និងកំណើនជាសក្តានុពលរយៈពេលវែងកាន់តែរឹងមាំ ដែលទាំងអស់នេះមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក។

តាមរយៈប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ ការប្រែប្រួលអត្រាប្តូរប្រាក់អាចមានផលប៉ះពាល់រយៈពេលខ្លី និងមធ្យមខុសៗគ្នាទៅលើអតិផរណា។ ការឡើងថ្លៃនៃអត្រាប្តូរប្រាក់អាចជាអតិផរណាក្នុងរយៈពេលខ្លី ប៉ុន្តែអាចបង្កហានិភ័យសាច់ប្រាក់ងាយស្រួល បង្កើនហានិភ័យនៃរំហូរចេញមូលធនធំ និងការធ្លាក់ចុះនៃអត្រាប្តូរប្រាក់នាពេលអនាគត ដែលគំរាមកំហែងដល់ស្ថិរភាពតម្លៃរយៈពេលមធ្យម។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនេះ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ត្រូវតែវិភាគបទប្បញ្ញត្តិស្ថិរភាពតម្លៃរបស់ពួកគេជាមួយនឹងភាពបត់បែនគ្រប់គ្រាន់និងការយល់ដឹងដ៏វែង បន្ថែមពីលើការពឹងផ្អែកលើឧបករណ៍គោលនយោបាយដ៏ទូលំទូលាយ។ តាមរបៀបនេះ ហានិភ័យស្ថិរភាពតម្លៃរយៈពេលវែង ដែលបង្កឡើងដោយអតុល្យភាពហិរញ្ញវត្ថុដែលជំរុញដោយអត្រាប្តូរប្រាក់អាចត្រូវបានបញ្ចូលទៅក្នុងការសម្រេចចិត្តគោលនយោបាយ ចៀសវាងសកម្មភាព គោលនយោបាយរយៈពេលខ្លី ដែលអាចគំរាមកំហែងដល់ស្ថិរភាពតម្លៃរយៈពេលមធ្យម។ ដើម្បីដោះស្រាយ បញ្ហាប្រឈមនេះ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ត្រូវតែយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការប្រែប្រួលនៃអត្រាប្តូរប្រាក់។ អ្នកបង្កើត

គោលនយោបាយកម្ពុជា ត្រូវតែគិតគូរពីការកាត់បន្ថយភាពងាយរងគ្រោះនៃម៉ាក្រូហិរញ្ញវត្ថុដែលមានស្រាប់ ត្រៀមខ្លួនសម្រាប់ផលប៉ះពាល់នៃការប្រែប្រួលលក្ខខណ្ឌហិរញ្ញវត្ថុសកល និងធានាចីរភាពនៃការស្តារឡើងវិញនូវសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក។

© រក្សាសិទ្ធិដោយវិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលពាណិជ្ជកម្មនិងស្រាវជ្រាវ។ ខ្លឹមសារនៃអត្ថបទនេះជាកំណត់ត្រាទស្សនៈរបស់អ្នកនិពន្ធជាមួយនិងមិនបញ្ចាំងពីទស្សនៈរបស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធឡើយ។

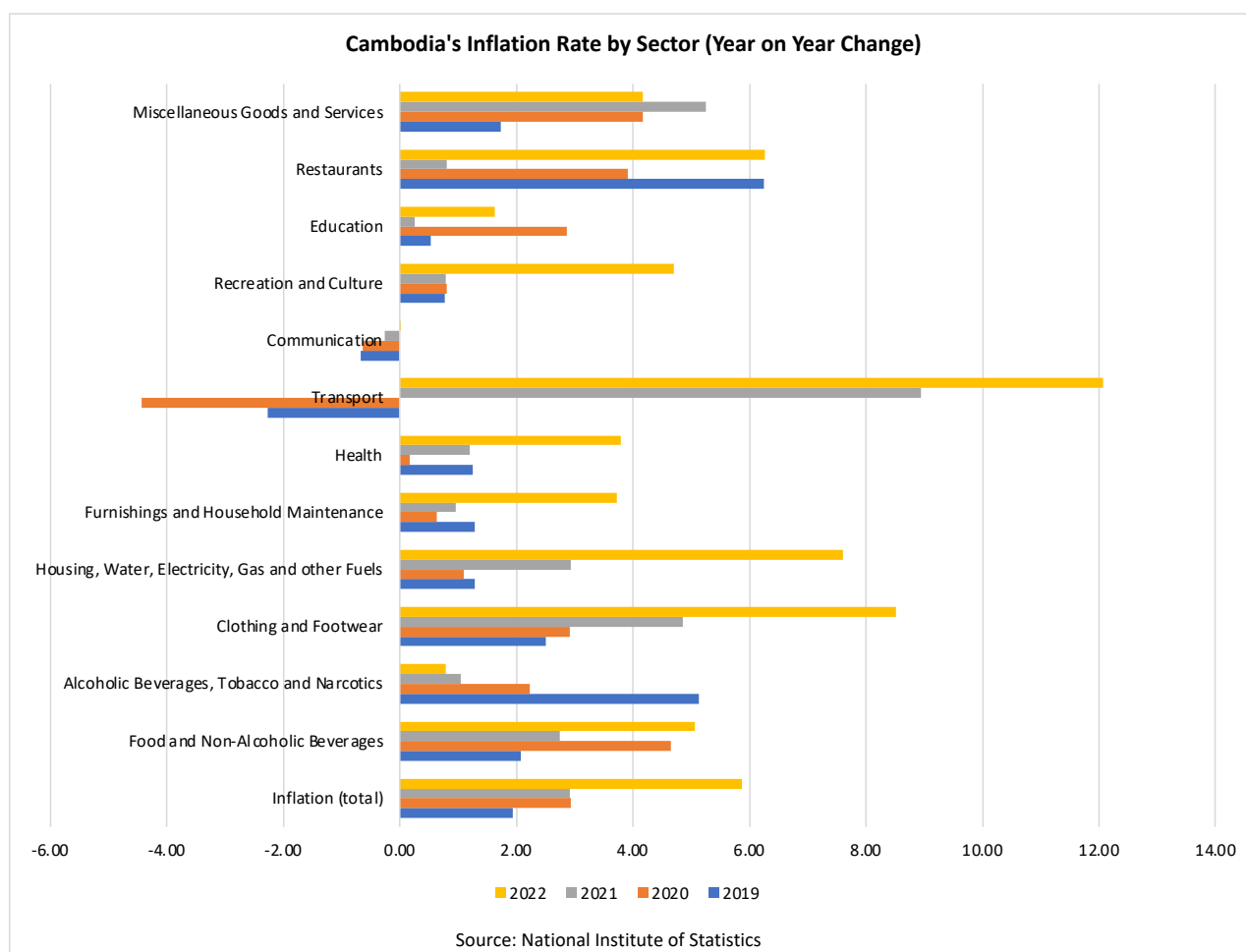
IS IT POSSIBLE FOR CAMBODIA TO AVOID STAGFLATION IN THE FACE OF GLOBAL FOOD INSECURITY?

Borapich SERE¹

Shandre Mugan THANGAVELU²

1. From Food Insecurity to Debt Crisis

Pandemic supply chain constraints and Ukraine-Russia conflict have hurt the global economy. Many developed countries are experiencing unprecedented inflation and slowing growth. Due to sanctions, trade tensions, and bad weather, food prices have reached record highs in which food insecurity may threaten global economic activity. It's a problem for today and tomorrow, and governments around the world should discuss its political ramifications on food prices and supply. Cambodia's government is subsidizing electricity prices, while other countries have raised prices twice.³ Also, Cambodia's GDP is falling due to rising fuel and fertilizer prices, rather than higher food prices. Wheat and edible oil import prices are rising, but Cambodians have milled rice to withstand the food crisis. Rising fuel prices have increased food exports' domestic and international shipping costs. Global crises will slow Cambodia's economic growth, but poverty and food insecurity will worsen, especially in rural areas.⁴

¹ Under-Secretary of State, Ministry of Commerce

² Advisor to the Ministry of Commerce, Professor at Sunway University.

³ Remarks and Advices from Samdech Akka Moha Sena Padei Techo HUN SEN, Prime Minister of the Kingdom of Cambodia to the ASEAN Para Games Delegation on July 6, 2022

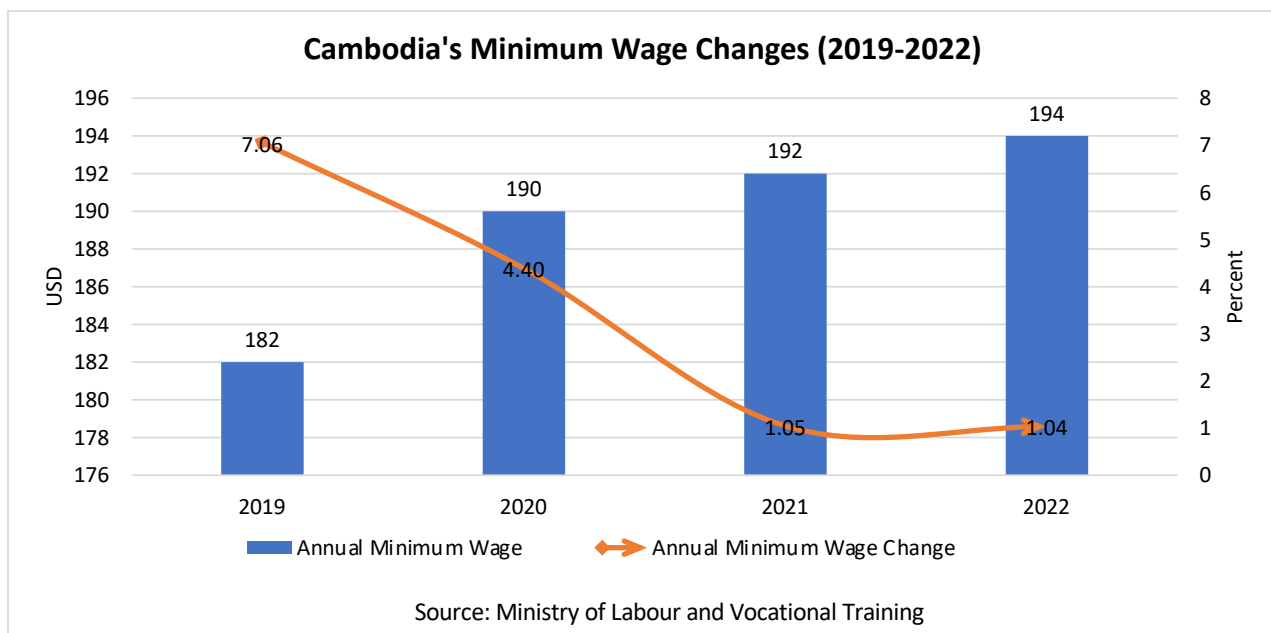
⁴ Diao, Xinshen; Dorosh, Paul A.; Ellis, Mia; Pauw, Karl; Thurlow, James; and Smart, Jenny. 2022. Cambodia: Impacts of the Ukraine and global crises on poverty and food security. Global Crisis Country Brief 16. Washington, DC: International Food Policy Research Institute (IFPRI). <https://doi.org/10.2499/p15738coll2.135964>

The Ukraine-Russia conflict may increase the price of oil, gas, agricultural commodities, fertilizers, and other raw materials, either directly or indirectly. Some inflationary pressures reflect the Ukraine-Russia conflict in Eastern Europe, which has resulted in higher global energy prices. For example, the desire to export US natural gas to Europe to replace some of Russia's inflows has tripled US natural gas prices in recent months, which is increasing domestic price pressures due to limited US export capacity. A disruption on one side of the globe can affect prices on the other, even if the markets are largely separate. In this globally integrated environment, the Ukraine war and other supply chain disruptions, such as China's zero-COVID policy, will continue to have consequences and effects.

In addition to food insecurity, the rise or appreciation of the US dollar adds to the world's developing economies' debt and interest rate burdens. The strengthening US dollar makes debt more expensive if most of it is in dollars, which makes it more expensive for developing countries to service their debt. Strong US dollar and rising global interest rates raise Cambodia's funding costs, slowing investment growth. Supply rising to meet demand rather than demand falling to meet supply is crucial for economic recovery. The imbalance has increased inflationary pressures, and central banks are tightening monetary policy by raising interest rates, tightening financial conditions. As a result, it will constrain business activity in this high inflation environment, where consumers will be cautious with their purchases and businesses will be cautious with their investments and hiring plans, causing a global slowdown and stagflation.

2. Stagflation Risks

Consumers spend less when wage growth is adjusted for inflation, the wage is declining compared to purchasing power or cost of living. As a result, consumers are less able to spend, businesses are less able to invest and hire, and there is a natural slowdown in economic activity. This results in slower productivity growth, and lower living standards which is something that most governments and central banks around the world would prefer to avoid. They want to avoid stagflation, which is economic stagnation with high price and wage inflation. The main concern for policymakers is to ensure that inflation expectations are kept moderate to low and avoid a situation in which people expect inflation to remain high which increasing stagflation risks.

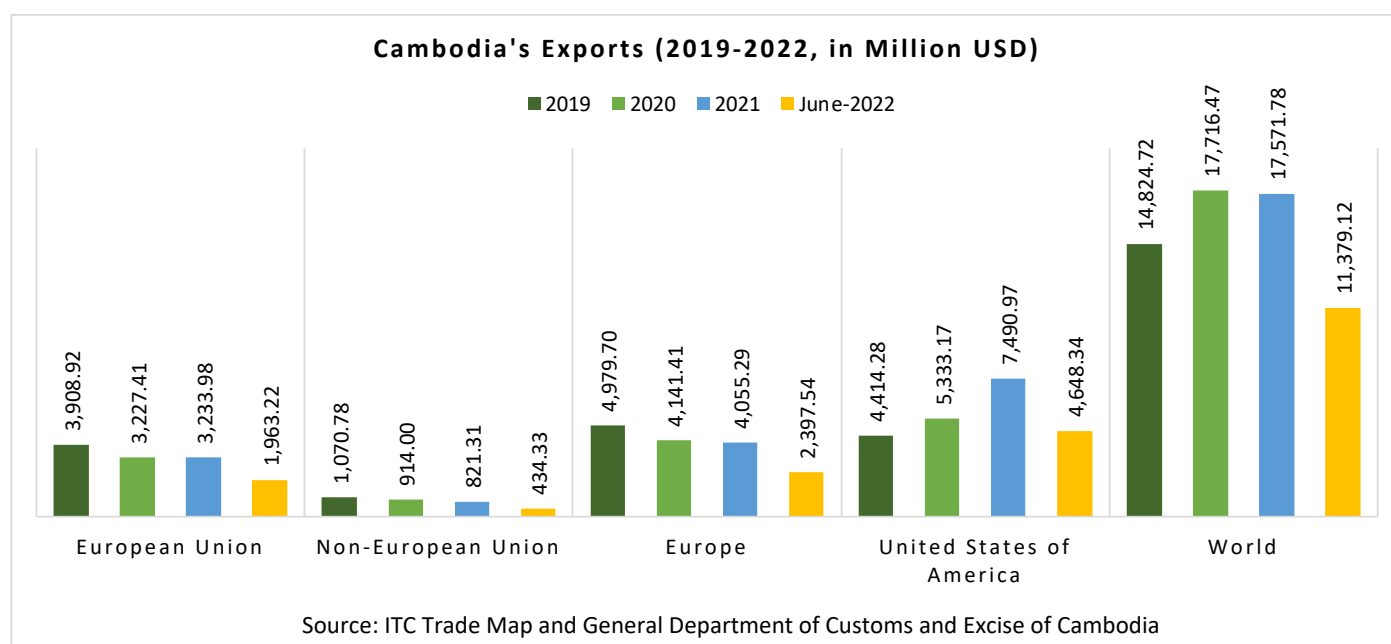
Cambodia isn't at risk of stagflation like other countries. Understanding wage-price spirals as well as how to avoid them is crucial. The Ministry of Economic and Finance and National Bank of Cambodia are working to monitor the financial situation and make major interventions and policy decisions to avoid stagflation. The Ministry of Commerce has outlined several strategies, including the Cambodia Trade Integration Strategy Phase II (2019-2023), to ensure Cambodia's long-term growth, competitiveness, diversified products and markets by supporting businesses, reforming

laws, and opening markets. The Cambodia-China Free Trade Agreement (CCFTA) and RCEP went into effect on January 1, 2022. The Cambodia-Korea Free Trade Agreement (CKFTA) was signed into law in January 2022 and is expected to be ratified by June 2022. According to an ERIA study, when the RCEP agreement is implemented, Cambodia's exports will increase by 7.3%, investment by 23.4%, and GDP by 2%.⁵

3. Is the Fed's Increased Interest Rate Affecting Cambodia, a Dollarization Country?

Most central banks are concerned about exchange rates because monetary policy is implemented through financial markets. Looser financial conditions accumulate financial vulnerabilities, threatening price stability over time. Monetary policy is influenced by exchange rates and domestic financial conditions. If the currency falls in value, the central bank may face rising inflation and a weak real economy. Currency appreciation lowers inflation while loosening financial conditions, thereby increasing medium-term vulnerabilities. Longer-term price stability risks are implied by financial stability risks, so central banks must balance short- and medium-term output and price stability.

The world's central banks are tightening monetary policy aggressively, especially as the Fed's foreign exchange implications accelerate. If other central banks don't tighten monetary policy as quickly as the Fed, their currencies will depreciate. A depreciating currency means more inflationary pass-through because import prices rise, which can complicate small open economies like emerging markets. Global synchronized policy tightening will influence inflation dynamics. In interest-rate sensitive sectors, demand growth has slowed which affects financial conditions. By weakening demand, it will rebalance demand and supply, putting downward pressure on inflation and preventing economies from moving from moderate inflation to high inflation, which requires more drastic actions to exit.

In Cambodia, the US dollar is used in almost all economic and financial transactions, particularly import-export transactions, which associated with tighter credit condition for the country. Investors begin to seek dollar-denominated investments that will yield higher returns than assets denominated in other currencies, but Cambodian exports may fall if the US dollar strengthens. The Euro has fallen in value primarily due to growing concerns that the 19 countries that use the currency will enter a recession. This has an impact on Cambodia's trade balance, particularly with the European Union, as a weaker Euro makes imports to Europe more expensive. The strength of dollars will

⁵ Eria.org. 2022. Regional Comprehensive Economic Partnership: Implications, Challenges and Future Growth of East Asia and ASEAN - Events : ERIA. [online] Available at: <<https://www.eria.org/events/regional-comprehensive-economic-partnership-implications-challenges-and-future-growth-of-east-asia-and-asean/>> [Accessed 20 July 2022].

certainly do not favour for exporter into other trading partners and thus effect the global value chain, in which the exporter relies heavily on dollar.

The Ministry of Economic and Finance (MEF) and the National Bank of Cambodia (NBC) collaborate to maintain price stability. To maintain price stability, NBC would use its exchange rate policy and money supply tool. Similarly, the MEF would intervene with subsidies, fiscal incentives, and better credit access to correct market failures that put pressure on prices and affect citizens' living conditions. Due to high dollarization, the local currency has devalued and impossible to become the lender of last resort. Cambodian banks with large amounts of USD loans and deposits on their balance sheets are vulnerable to an increase in credit losses and pressure on their profitability and liquidity if the local currency falls sharply. High dollarization causes financial instability because central banks lack foreign currency reserves to bail out banks with dollar shortfalls. However, the NBC confirmed that foreign currency reserves are "high," which would support the exchange rate policy.⁶ When the exchange rate between the local currency and the US dollar remains stable, will boosts purchasing power, reduces inflation, and maintains confidence in Cambodia's macroeconomic stability.

De-dollarization remains the Royal Government of Cambodia's (RGC) ultimate goal, and the MEF remains committed to encouraging the use of KHR by managing public finances and fiscal policy. During the pandemic, RGC implemented a wide range of intervention measures through cash transfer program in KHR to support people's lifelines. NBC has begun implementing market-based policies to promote the use of riel in the economy. The development of Fintech such as 'Fast Payment,' 'Retail Pay,' 'Bakong,' and other electronic payment system have made riel payments more convenient and cost-effective. Additionally, the NBC uses Liquidity-Providing Collateralized Operation (LPCO), a financial tool that provides loans in local currency to financial institutions. In the future, the use of KHR will continue to be Cambodia's most important public finance currency.

4. Conclusion

Maintaining inflation is risky, but Cambodia has an opportunity to focus on the private sector. Stagflation makes business difficult when wages and costs rise. Businesses can use the slowing economy and high unemployment to evaluate their operations and become more competitive. Productivity-enhancing technology saves businesses time and money. Private companies may invest in the future to increase productivity and prepare for economic, health, and logistics disruptions. If the business environment shifts in this direction, we can avoid a recessionary environment and a deep recession, which in return give a stronger economic outlook, higher productivity growth, higher living standards, and higher long-term potential growth, all of which are important in terms of global economic activity.

Through financial channels, exchange rate fluctuations can have different short- and medium-term effects on inflation. Exchange rate appreciation can be disinflationary in the short term, but may foster liquidity problems, raising the risk of large capital outflows and exchange rate depreciation in the future, threatening medium-term price stability. To address this challenge, the NBC must analyze their price stability regulations with sufficient flexibility and long horizons, in addition to relying on a broad range of policy instruments. In this way, the long-term price stability risks posed by exchange rate-driven financial imbalances could be factored into policy decisions, avoiding short-term policy activism. Furthermore, the NBC must pay close attention to exchange rate volatility. Cambodian policymakers must reduce macro-financial vulnerabilities, prepare for a shift in global financial conditions, and sustain economic recovery.

© All use subject to Trade Training and Research Institute (TTRI). The views expressed here are of the authors and do not reflect that of the Ministry of Commerce and their affiliated organizations.

⁶ Kunmakara, M. and Kunmakara, M., 2022. Inflation to remain 'manageable': NBC. [online] Phnompenhpost.com. Available at: <<https://www.phnompenhpost.com/business/inflation-remain-manageable-nbc>> [Accessed 20 July 2022].

About the iTrade Bulletin

iTrade Bulletin is an e-publication by the Trade Training and Research Institute of the Ministry of Commerce.

This monthly bulletin provides brief updates on specific issues in Cambodia, the regions and the world.

This knowledge-sharing through scientific researches in the multifaceted areas aims to highlight current trade news & statistics relevant to all social stakeholders.

Honorable President

H.E. Mr. PAN Sorasak

Editorial Board

- H.E. Mrs. CHAM Nimul (Chairwoman)
- H.E. Ms. SEREI Borapich
- Mr. HOR Iengchhay
- Mr. SOK Bunthorn

Advisor

- H.E. Mr. SIM Sokheng
- H.E. Mr. PENN Sovicheat
- H.E. Mr. SAMHENG Bora
- H.E. Dr. TAT Puthsodary
- H.E. Prof. Shandre Mugan THANGAVELU

Teamwork

- Mr. PAO Phireak
- Mr. CHINKET Tola
- Ms. YANGNY Chakriya
- Ms. CHEA Kunlak
- Mr. NY Atykunn
- Ms. PHAL Yita
- Mr. LY Rithy
- Mr. KHAM Chansopheak
- Mr. SE Sokunvathna
- Ms. VUTHY Sophanika

Announcement

Academicians, researchers, students and public are welcome to contribute their academic works, on all disciplines and topics of relevant interest to trade, to the next publication of the iTrade Bulletin.

Topics Covered:

- Domestic and International Trade
- Domestic and International Economics
- 4th Industrial Revolution (4IR) and Technology
- Social Issue
- Gender Equality
- Other relevant topics.

Categories:

- Research articles
- Case reports
- Policy Briefs
- Commentaries or editorial

Trade Training and Research Institute

Lot 19-61, Russian Federation Blvd, Phum Teuk Thla, Sangkat Teuk Thla, Khan Sen Sok, Phnom Penh, Kingdom of CAMBODIA

f ttri.moc | www.ttri.info | @ttrimocccambodia

